10.9.2026

Lisäselvitys eduskunnan suurelle valiokunnalle

Asia: E 73/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto sekä ehdotukset vuosia 2028–2034 koskevaksi EU:n monivuotiseksi rahoituskehykseksi -Jatkokirjelmä EJ 2/2026 vp - E 73/2025 v

Toimitamme kirjallisena vastauksemme suuren valiokunnan kokouksessa Baltic Sea Action Groupille osoitettuihin jatkokysymyksiin, jotka koskevat kokouksessa 9. syyskuuta käsiteltyä EU:n monivuotista rahoituskehystä, Suomen kantoja maatalouden rahoitukseen sekä niihin liittyviä tavoitteita ja ohjauskeinoja. Vastauksemme täydentävät Baltic Sea Action Groupin lausuntoa, joka on toimitettu suurelle valiokunnalle 8.syyskuuta 2026.

Kirjalliset vastaukset

Miten kansallisen liikkumavaran lisääminen vaikuttaa ympäristö- ja ilmastotavoitteisiin sekä viljelijöiden tasapuoliseen kohteluun EU:ssa?

Luonnonvarakeskuksen tutkimusprofessori Jyrki Niemi toi vastauksessaan esille, miten komission ehdottama maataloustukien allokaatio, jäsenmaiden lisääntyvä joustonvara ja uusi kansallisten NRP-suunnitelmien kokonaisuus vaikuttaa EU:n yhteisen maatalouspolitiikan (CAP) rakenteeseen ja toimeenpanoon. BSAG yhtyy tähän arvioon ja tunnistaa sekä uudistuksen heikkoudet että mahdollisuudet.

BSAG tähdentää omassa lausunnossaan maatalouden kannattavuuden, ilmasto-, ympäristö- ja kriisinkestävyyden, ruokajärjestelmän toimitusketjujen sekä huoltovarmuuden keskinäisriippuvuutta. Tästä syystä sekä EU- että kansallista rahoitusta tulisi suunnata maatalouden kokonaiskestävyyden ja resilienssin vahvistamiseen, mikä tulisi huomioida myös Suomen tavoitteissa.

Suomen huoltovarmuuden ja maatilojen kannattavuuden kannalta on välttämätöntä panostaa peltomaiden kasvukuntoon, vesitalouteen ja muihin monihyötyisiin ratkaisuihin, jotka lisäävät satovarmuutta muuttuvissa ilmasto-olosuhteissa ja samalla vähentävät riippuvuutta ulkoisista tuotantopanoksista.

Koska samat toimet edistävät myös ympäristö- ja ilmastotavoitteita, on Suomen etujen mukaista, että EU:ssa asetetaan kaikille jäsenmaille yhteiset vähimmäisvaatimukset ja riittävä osuus maataloustuista kohdennetaan näitä tavoitteita edistäviin toimiin. Näin varmistetaan viljelijöiden tasapuolisemmat kilpailuedellytykset ja se, että yhteisiä tavoitteita edistetään kaikissa jäsenmaissa.

Millaisin ohjauskeinoin voidaan edistää maatalouden kestävyyssiirtymää?

Julkisen rahoituksen vaikuttavuutta, maatilojen kannattavuutta sekä ympäristö- ja ilmastotavoitteita voidaan edistää kehittämällä tukijärjestelmää nykyistä tulosperusteisemmaksi. Vaikuttavuus- eli tulosperusteisessa mallissa tukea maksetaan saavutettujen tavoitteiden, ei vain pinta-alan tai

toimenpiteiden perusteella. Ruoan tuotannon lisäksi korvattavia hyötyjä voivat olla esimerkiksi maaperän hiilensidonnan parantuminen, monimuotoisuus tai vähentyneet vesistöpäästöt.

Kun maataloustukea maksetaan mitattavien tulosten perusteella, viljelijän liikkumavara kasvaa ja hallinnollinen taakka voi keventyä. Samalla viljelijä voi valita omalle tilalleen sopivimman ja kustannustehokkaimman tavan tavoiteltujen tulosten saavuttamiseksi.

Riittävän rahoituksen lisäksi on tärkeää varmistaa mekanismit, joilla ympäristö- ja ilmastotoimet kytketään tukijärjestelmään, eikä niitä CAP-uudistuksessa heikennetä nykyisestä. Tämä voidaan toteuttaa lisäämällä tukien velvoittavuutta tai varmistamalla, että vapaaehtoiset kannustimet ovat niin houkuttelevia, että ne ohjaavat toivottuun suuntaan.

Lisäksi maatalouden kestävyyssiirtymää voidaan edistää tarjoamalle viljelijöille siirtymätukea, kuten komissio on ehdottanut. Siirtymätukea tarvitaan usein varsinkin siirtymän alkuvaiheessa, mikäli kustannukset kasvavat, mutta hyödyt realisoituvat vasta myöhemmin. Siirtymätuki kannattaa kytkeä tulosperusteisiin tukiin, jotta se kohdentuu tehokkaasti ja kannustaa tavoiteltujen tulosten saavuttamiseen.

Espoossa 10. syyskuuta 2026

Baltic Sea Action Group
(Elävä Itämeri säätiö, sr.)

puolesta
Kirsi Brück
erityisasiantuntija
kirsi.bruck@bsag.fi
+358 400 129 558